

nunc uel maxime tempestiuum fuerit, facundia repubescere, florere, uigere, & quam licet plurimos ab auribus ducere, ac sapius arcu ferire: quandoquidem periculum non est, ne quando quis præter spem pharetram inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meam, meamque senectutem ipse consolatur animamque, adeo ut non sim ueritus nauim iam olim in terram subductam denuo reuellere, suisque instructam armis, medium in pelagus demittere. Cōtingant autē à uobis ó dii, afflatus secundi, quando nunc uel maxime, præsentē bono atque amico uento nobis est opus: quo si digni modo uidebimur, in nos quoque dicat aliquis Homericum illud:

Quos profert senior pannis è uilibus armos.

LVCIANI HERCVLIS GALLICI, DES. ERASMO
ROTERODAMO INTERPRETE, FINIS.

EVNVCHVS SIVE

PAMPHILVS LVCIANI, DES. ERASMO
ROTERODAMO INTERPRETE.

Vnde nobis aduenis Luciane, seu quidnam rei rides? Semper tu quidem & aliàs consueuisti nobis hilaris ac festiuus occurrere, uerum isthuc magis aliquid solito uidetur esse, de quo risum nec compescere queas. LVCIAN. E foro tibi adsum ó Pamphile: porro mox efficiam, ut tu quoque mecum rideas, simulatque audieris cuiusmodi litis adfuerim actioni, duobus philosophis inter sese cōtendentibus. PAMPH. Iam isthuc ipsum pfecto ridiculum est quod ais, philosophos inuicem lites agitare. Nam etiam si quid magni fuisset negocii, inter ipsos modeste citraque pugnam controuersiam cōpositam oportuit. LVCIAN. Quid ais? tranquille componant illi, qui quidem solida plaustra conuictis onusta, alter in alterum effuderint, uociferantes miraque peruicacia contendentes? PAMPH. Videlicet de disciplinis atque opinionibus Luciane, ita ut assolent, dissentiebant, quod erant diuersæ factionis. LVCIAN. Nequaquam, imò aliud quiddam erat hoc de quo dissidebāt: nam eiusdem sectæ erant ambo, eiusdemque scholæ, & tamen orta inter eos lis erat. Porro iudices qui cognoscebant, primates erant huius Reip. natuque maximi ac sapientissimi. Breuiter, apud quos pudeat aliquis etiam parum apte quippiam eloquutus, nedum ad tantam prouectus inuerecundiam. PAMPH. Quin tu igitur litis argumentum exponis, quo uidelicet ipse etiam cognosca, quæ res tibi tantum risum concitarit? LVCIAN. Scis Pamphile salarium,

rium, idēq; neutiq; exiguum ab imperatore fuisse constitutū: singulis philosophorū generibus: puta Stoicis, Platonis, Epicureis: cūq; his etiam Peripateticis: ita ut unicuiq; sectæ præmiū esset æquale. Cæterū demortuo ex his quopiā, alius aliquis in eius locum subrogandus est, qui sit optimatū calculis probatus. Porro præmium illud, neq; bubula pellis erat quæpiam, quemadmodū ait poëta, nec porcellus: uerum singulos in annos decies mille nummū, quos accipiunt, uti doceant iuuentutem. PAMPHI. Memini quidem ista. Quin aiūt nuper ex illis diem obiisse quempiam: alterum (ni fallor) è Peripateticis. LVCI. Hæc ipsa Pamphile Helena: propter quā illi inter sese singulari certamine conflitabant. Et hætenus quidem nihil etiam ridendum erat in illis præter hoc, quod quum philosophos esse se profiterent, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen earum gratia perinde atq; pro patria in discrimen adducta, pro religione maiorū, pro monumētis progenitorū decertarēt, PAMPH. Atqui Peripateticorū istud est decretū: nō admodū esse negligendas pecunias: uerum eas in tertio quodā bonorū ordine esse ponendas. LVCI. Recte dicis. Nam ita quidem aiunt. Proinde bellū hoc ex maiorū iudicio, sententiāq; illis extitit: uerum quæ postea cōsequuta sint, iam ausculta. Primū complures quidem alij in defuncti illius funebribus ludis decertabāt: sed inter hos præcipue duo uiribus pares: puta Diodes ille senex: nosti quem dicam, cōtentiosum illum inquā: præterea Bagoas, qui quidē ea specie est, ut eunuchus esse uideatur. Inter hos initio de doctrina, deq; philosophiæ decretis atq; opinionibus est decertatū: & uterq; sui specimen ac documentū dedit, quod esset Aristotelicæ factionis, quodq; eius placita sequeretur ostendit. At per Iouem in hoc certamine, neuter altero superior erat. Lis igitur huc deflexit deniq; Diodes desinens iam eruditionis suæ periculū ac specimen ostendere, ad Bagoam descendit, ac uitam illius in primis carpere est aggressus. Bagoas itidem huius uitā uicissim taxabat. PAMPHI. Idēq; merito Luciane. Siquidem eius rei magis erat habenda ratio. Proinde si ego forte iudex causæ sedissem, magis in hoc ut mihi uideretur, futurus eram occupatus, potiusq; spectastem, uter moribus esset præstantior, quàm uter ad disputandū ac dicendū promptior: atq; illi potius quàm huic uictoriā adiudicasset. LVCI. Recte dicis. Equidem istī tuæ sententiæ meum & ipse calculum addo. Verum ubi iam conuicijs, ubi maledictis essent satiati, tandem Diodes illud aiebat nefas esse, uel conari aut proponere Bagoam, uti cum philosophiæ studio, cūq; pulcherrimis illius præmijs cōmercium haberet, qui quidem eunuchus esset. Imò hoc hominū genus, non solū ab eiusmodi cōtubernio secludi oportere, uerū ab ipsis etiam sacris, ac uasis puris, breuiter ab omnibus

bus publicis cœtibus eijci. Ostēdēs inauspicatū quoddā & occurſu in-
 fauſtū ſpectaculū fore, ſi quis mane domo egreſſus, uel uideat iſtius-
 modi quippiam. Atq; hac de re multis uerbis diſſerebat, affirmans eu-
 nuchū neq; uirū eſſe, neq; mulierē, ſed quiddā utrinq; compositū & cō-
 flatum, planēq; monſtrum ab hominū natura ſpeciēq; alienū. PAM-
 PHIL. Nouā accuſandī rationē nobis narras Luciane. Iamq; & ipſe
 ridere compellor, crimē audiēs tam inauditū. Sed alter ille quid? Num
 obticebat? An uiciſſim & ipſe quiddā auſus eſt ad iſta reſpōdere? LV-
 CIA. Initio quidē pudore ac metu (nā id eſt iſtis familiare) diutius ob-
 ticebat, erubeſcēs interim, palamq; præ ſe ferens id quod erat. Tandē
 autē tenuem quandā ac muliebrē ædens uocē, negabat æquum facere
 Dioclē, qui ſe quod Eunuchus eſſet, ob id à philoſophia ſeduderet, cū
 qua ſœminis etiam eſſet cōmerciū. Allegabantur Aſpaſia, Diotima,
 Thargelia, quæ cauſam illius adiuuabāt. Præterea Academicus quiddā
 Eunuchus natione Gallus, qui paulo ante noſtrā ætatē maximi nomi-
 nis apud Græcos floruiſſet. Porrò Diocles etiā illū ipſum ſiquidē exta-
 ret, ac ſimili negotio ſeſe miſceret, phibiturū ſeſe reſpondit, nihil expa-
 uefactum opinione, quam apud uulguſ obtinebat. Ad hæc quū ipſe
 quædam dicteria in illum iaciebat, tum referebat in eum, quæ à Stoi-
 cis maximeq; Cynicis dicta ad riſum concitandū erant idonea, de cor-
 pore mutilo atq; imperfecto. Hac in re iudicium cognitio uerſabatur.
 Deniq; totius cauſæ iam illud caput eſſe cœpit, Nū eunuchus idoneus
 eſſet cēſendus, qui ad philoſophiā admitteretur, quiq; iuuenibus præſe-
 ci poſtularet, quū alter interim formā etiā ac corporis integritatem, in
 philoſopho requirēndā eſſe diceret. Maxime uero uti barbā altā ac
 promiſſā gerat, quo uidelicet iſs, q diſcēdi cupidi aduenirēt, uir grauis
 appareat, & is cui fides haberi debeat, neq; indignus uideatur decē illis
 drachmarū milibus, quæ forēt ab Imperatore capiēda. Cæterū Eunu-
 chorū condicionē etiā q; Spadonū eſſe uiliorē. Nā illos aliquādo uiri-
 le quiddā expertos fuiſſe, at hunc ab ipſo ſtatim ortū fuiſſe exectū, pla-
 nēq; animal eſſe quoddā, uariū atq; anceps, non alter q; cornices, quæ
 neq; inter colūbas, neq; inter coruos numerari queāt. Alter cōtra reſpō-
 deret eo iudicio nō de corporis agi figura, uerū de animi uirtute, proinde
 de mētis qualitatē expēdi oportere, deq; dogmatū cognitione quærē-
 dum eſſe. Eius rei teſtis citatus Ariſtoteles, qui quidē Ermeā eunuchū
 Atarne oriundū tyrannū ſupra modū ſit admiratus, adeo, ut illi perin-
 de atq; Dijs ſacra fecerit. Auſus eſt & illud addere Bagoas, multo ma-
 gis idoneū eſſe eunuchū, cui adoleſcētes erudiēdi credantur, quod ab
 hoc nulla in illos calumnia poſſit hætere, neq; Socraticum illud crimē
 in hunc competat, quod adoleſcentulos corrumpat. Deinde quæ ille
 potiffimum

LVCIA

potissimū in mentū imberbe fuerat cauillatus, ea hic facete, ut ipsi quidem uidebat, reiecit. Etenim si è barbæ plixitate, inquit, philosophos æstimare cōuenit, nimirū hircus ante omneis primas tenebit. Hic tertius quidā assistens (nomē hominis silebitur) atqui iudices, inquit, hic malis læuibus, ac scæminea uoce, reliquóque corporis habitu eunuchoadsimilis, si quis uestes detrahat, egregie uir esse uidebit. Alioqui mentiuntur qui ferunt eū aliquādo in adulterio deprehensum, mēbra in mēbris, ut legum tabulæ loquūtur, habentē, atq; id quidē temporis ad eunuchum cōfugisse, eaq; reperta latebra absolutū fuisse, quū iudicibus crimē psuaderi nō posset, ut qui è specie hominē iudicaret eunuchū. At nunc mihi palinodiā canturus uidetur, idq; ppter ostentatū præmiū. Hæc quū dicerent, omnibus, ut par erat, risus est obortus. Porrò Bagoas magis etiam pturbabatur, omnē in speciem sese uarians, atq; in innūerabiles uersus colores, tū frigido sudore fluēs, ac neq; decorū sibi existimabat adulterij crimen agnoscere, neq; rursus eam accusationē inutilē ad præsens certamē arbitrabatur. PAMPHI. Profecto deridicula sunt ista Luciane, neq; uulgarē uobis, uti coniectandū est, uoluptatē præbuerūt. Verū quo tandē res euasit? Et qd super his pronunciarūt iudices? LVCIA. Non erat eadē omniū sentētia. Verū alijs quidē uisum est, uti nudato illo, quēadmodū in emptitijs seruis fieri consueuit, inspicerēt, num in ijs quæ ad penē pertinent, philosophari posset. Alij uero sentētiā dixerē multo magis etiā hac ridiculā, nempe ut accersitis è lustro mulieribus aliquot iuberēt illū cum illis cōgredi, ac uiri officio fungi, astante interim è iudicibus quopiā, qui quidē esset natu maximus, fidēq; spectatissima, qui inspiceret, num philosophum præstaret. Hæc ubi omniū risu fuissent excepta, neq; quisq; omnino adesset, cui non doleret alius risu cōcussus, uisum est ut integra causa in Italiā reijceretur. At nūc alter, ut aiunt, ad æloquētia ostētationē semet exercet, atq; instruit, & accusationem cōelaboratissimā meditatur, adulterij crimen aggrediēs, id qd ipsi maxime aduersatur. Quod quidē & hic facit, iuxta malorū rhetorū morem, quū ex ipso crimine aduersariū inter uiros recenset. Cōtra Bagoas diuersa cura, quēadmodū audio, & assidue uirū agit, negociūq; præ manibus habet. Postremo uicturū sese sperat, si modo docere possit, se nihilo deteriorē esse equas inuentibus asinis. Id enim amice uisum est optimū philosophiæ documentū, atq; una demōstratio, quæ refelli non queat. Proinde optarim, ut filius qui mihi est adhuc admodū adolescēs, non animum & linguā, sed penem haberet ad philosophiam idoneum.

LVCIANI EVNUCHI SIVE PAMPHILI FINIS.

c 2

Lucianus